

Zmiany legislacyjne sytuacji innych kościołów

Autor tekstu: **Marek Pernal**

Opracowanie Marka Pernala pt. "Zmiany legislacyjne dotyczące sytuacji innych Kościołów i związków wyznaniowych związane z wejściem w życie Konkordatu"

(21 stycznia 1994 r., Warszawa)

Ratyfikacji konkordatu powinny towarzyszyć działania legislacyjne zmierzające do zabezpieczenia pozycji prawnej innych kościołów i związków wyznaniowych. Budziłaby wątpliwości sytuacja, w której Kościół katolicki dzięki konkordatowi korzystałby z uprawnień, jakich pozbawione byłyby, nawet przejściowo, inne kościoły. Potrzeba rozciągnięcia postanowień konkordatu na inne wspólnoty wyznaniowe zgodna jest z intencjami zarówno poprzedniego, jak i obecnego rządu. Ostatnio deklarację podjęcia kroków w tym celu złożył Minister — Szef Urzędu Rady Ministrów Michał Strąk podczas spotkania Komisji Wspólnej Przedstawicieli Rządu i Polskiej Rady Ekumenicznej w dniu 14 stycznia 1994 r. W czasie posiedzenia Komisji prezes Rady — bp Jan Szarek przedstawił dezyderaty dotyczące przyjęcia wobec kościołów mniejszościowych zasad i gwarancji, jakie zostały ujęte w konkordacie w następujących przepisach: art. 8 (cmentarze), art. 10 (małżeństwa), art. 12 (katechizacja w szkołach), art. 14 (dotowanie szkół), art. 17 (posługa duszpasterska w zakładach leczniczych i penitencjarnych), art. 20 (środki przekazu), art. 21 (zbiórki publiczne), art. 22 (status instytucji charytatywnych), art. 25 (ochrona dóbr kultury) i art. 27 (delegacja do dalszych umów).

Spełnienie postulatów rozciągnięcia przepisów konkordatu na inne kościoły i związki wyznaniowe oznacza konieczność dokonania zmian w prawie polskim. Przedstawiciele kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie Ekumenicznej zobowiązali się do przedłożenia stronie rządowej w Komisji Wspólnej swych propozycji w tym zakresie do końca lutego 1994 r., tzn. do następnego posiedzenia Komisji.

Ze wstępnej oceny dokonanej w Biurze do Spraw Wyznań wynika, iż nowelizacja mogłaby się ograniczyć do następujących ustaw:

- a) ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz.U. Nr 29, poz. 155 z późn. zm.),
- b) ustawa z dnia 29 września 1986 r. o aktach stanu cywilnego (Dz.U. Nr 36, poz. 180 z późn. zm.),
- c) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.),
- d) ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz.U. z 1972 r. Nr 47, poz. 298 z późn. zm.),
- e) ustawa z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego (Dz.U. Nr 66, poz. 287 z późn. zm.) oraz dwie ustawy, których projekty są w końcowej fazie sejmowych prac legislacyjnych i które zostaną najprawdopodobniej uchwalone w najbliższych tygodniach — ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego i ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Reformowanego. (Obie ustawy uchwalono dnia 13 maja 1994 r. [Dz.U. Nr 73, poz. 323 i 324]).

Ad a)

Wstępna, robocza propozycja zmian w ustawie o gwarancjach wolności sumienia i wyznania:

Art. 17 ust. 2 (dodany)
Kompetentne władze państwowe oraz władze poszczególnych kościołów i innych związków wyznaniowych opracują zasady udostępniania dóbr kultury będących własnością lub pozostających we władaniu kościołów i innych związków wyznaniowych.
(w kontekście art. 25 konkordatu)

Art. 19¹ (dodany)

W celu realizacji uprawnień, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 i 3 władze kościołów i innych związków wyznaniowych skierują osoby duchowne, z którymi odpowiednia instytucja zawrze

stosowną			umowę.	
(w	kontekście	art.	17	konkordatu)
Art.	21	ust.	2	(dodany)

Szkoły i placówki wymienione w ust. 1 będą dotowane przez państwo lub organy samorządu terytorialnego w przypadkach i na zasadach określonych przez odpowiednie ustawy.

(w	kontekście	art.	14	konkordatu)
Art.	24	ust	3	(dodany)

Przepisy prawa polskiego o zbiórkach publicznych nie mają zastosowania do zbierania ofiar na cele religijne, prowadzoną przez kościoły i inne związki wyznaniowe działalność charytatywno-opiekuńczą, naukową, oświatową i wychowawczą oraz utrzymanie duchownych, członków zakonów i diakonów, jeżeli odbywają się w obrębie terenów kościelnych, kaplic i innych obiektów sakralnych oraz w miejscach i okolicznościach zwyczajowo przyjętych w danej okolicy i w sposób tradycyjnie ustalony.

(w	kontekście	art.	21	konkordatu)
Art.	24 ¹			(dodany)

Działalność służąca celom humanitarnym, charytatywno-opiekuńczym, naukowym i oświatowo-wychowawczym podejmowana przez osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych jest zrównana pod względem prawnym z działalnością służącą analogicznym celom i prowadzoną przez instytucje państwowe.

(w	kontekście	art.	22	konkordatu)
Art.	25	ust.	4	(zmieniony)

Kościoły i inne związki wyznaniowe mają prawo do posiadania i używania własnych środków społecznego przekazu na zasadach określonych w przepisach ustawy o radiofonii i telewizji. Kościoły i inne związki wyznaniowe mają także prawo do emitowania programów w publicznej radiofonii i telewizji w sposób określony w porozumieniu między władzami danego kościoła lub innego związku wyznaniowego a jednostkami publicznej radiofonii i telewizji.
(w kontekście art. 20 konkordatu)

Ad b) i c)

Przepisy prawa polskiego dotyczące zawierania małżeństwa muszą być zmienione w związku z postanowieniem art. 10 ust. 6 konkordatu. Należało by dążyć do tego, by zmiany przepisów obydwu ustaw dotyczyły możliwości wywierania przez małżeństwo wyznaniowe skutków prawnych przewidzianych w prawie polskim nie tylko w przypadku małżeństw zawieranych w Kościele katolickim, lecz również w przypadku związków zawieranych w innych kościołach i wspólnotach wyznaniowych. Mając na uwadze niezbędne gwarancje prawne, jakie wiążą się z zawieraniem małżeństwa, należało by rozpatrzyć propozycję, by możliwość o której mowa, ograniczyć do kościołów, których sytuację prawną określają ustawy. (Obecnie — Kościół katolicki i Kościół Prawosławny, wkrótce - Kościół Ewangelicko-Luterański i Ewangelicko-Reformowany, w nieodległej przyszłości — pozostałe cztery kościoły należące do Polskiej Rady Ekumenicznej, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego i Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich - łącznie 10 kościołów).

Należy zwrócić uwagę, że projekt zmiany Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego przygotowany przez Komisję do Spraw Reformy Prawa Cywilnego przy Ministerstwie Sprawiedliwości ogranicza swe postanowienia do małżeństw zawieranych w Kościele katolickim, odnosząc się do sytuacji innych wyznań jedynie w zapisie proponowanego art. 1³ w brzmieniu: „Skutki cywilne małżeństw zawieranych przed duchownymi innych wyznań regulują odrębne przepisy”. Rozwiązanie takie nie wydaje się najszczęśliwsze. Skutki cywilne małżeństw zawieranych zgodnie z przepisami kościołów mających ustawowo uregulowaną sytuację prawną powinny być uregulowane w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym równocześnie ze skutkami małżeństw katolickich.

Ad d)

Ustawa o gwarancjach wolności sumienia i wyznania nie zawiera przepisów dotyczących cmentarzy wyznaniowych, zatem rozciągnięcie udzielonych przez konkordat gwarancji związanych z nienaruszalnością cmentarzy mogłoby znaleźć się w ustawie o cmentarzach i chowaniu zmarłych. Należało by przy tym poddać rozważeniu, czy istotnie gwarancje udzielone przez konkordat cmentarzom katolickim idą dalej niż gwarancje nienaruszalności dane wszystkim cmentarzom wyznaniowym przez obowiązującą ustawę o cmentarzach i chowaniu zmarłych i czy w związku z tym nowelizacja tej ustawy jest potrzebna.

Wstępna,	robocza	propozycja	zmian:
Art.	6	ust.	2
			(zmieniony)

Jeżeli teren cmentarny stanowi lub stanowił uprzednio własność Kościoła katolickiego lub innego kościoła albo związku wyznaniowego lub jeżeli teren ten został przez właściwą władzę kościoła albo związku wyznaniowego przeznaczony do grzebania zmarłych, Państwo gwarantuje jego nienaruszalność w tym celu. Można go przeznaczyć na inny użytek z ważnych powodów, za zgodą właściwej władzy tego kościoła lub związku wyznaniowego po zasięgnięciu opinii tej władzy co do sposobu oznaczenia i upamiętnienia terenu pocmentarnego.

ust. 3 (skreślony)

ust. 5 (zmieniony)

Przepis ust. 2 nie ogranicza stosowania przepisów ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości w przypadkach uzasadnionych szczególnymi celami publicznymi.

Ad e)

Władze Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego nie zgłosiły jeszcze swych postulatów związanych z uprawnieniami, jakie w konkordacie uzyskał Kościół katolicki. Biorąc pod uwagę, że inicjatywa w tej sprawie powinna wyjść od władz Kościoła Prawosławnego, formułowanie konkretnych propozycji byłoby przedwczesne. Podobne spostrzeżenie odnosi się do spodziewanych ustaw o stosunku Państwa do innych kościołów.

*

Tekst publikowany w: „Konkordat Polski 1993. Wybór materiałów źródłowych z lat 1993-1996”. Wybór tekstów: Czesław Janik, Uniwersytet Warszawski, Instytut Nauk Politycznych, Warszawa 1997, przygotowany w Biurze do Spraw Wyznań URM na zlecenie Urzędu Rady Ministrów RP.

(Publikacja:

16-11-2003)

Oryginał. (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2930>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych

serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl